

Gruby na vode

Mária
Slivenskã

Kruhý na vode

Mária
Slivenskã

Autor: © PhDr. Mária Slivenská
Ilustrácia: Dana Mihaliková DiS.art.
Grafika: © Zuzi Maat
Korektúra: Sára Jaklovská
Vydavateľstvo: © Elist s.r.o., Liptovský Mikuláš
Rok vydania: 2019

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy nesmie byť reprodukováná, uchovávaná v rešeršných systémoch alebo prenášaná akýmkoľvek spôsobom vrátane elektronického, mechanického, fotografického či iného záznamu bez predchádzajúceho písomného súhlasu autora, respektíve vydavateľa.

ISBN: 978-80-8197-257-7 pdf

Poďakovanie

Ďakujem svojim úžasným synom,
skvelým nevestám a milovaným
vnúčatám za to, že mi dávajú
silu žiť, pracovať a tvoriť.

1.

Osudové stretnutia

Bolo krásne letné odopoludnie. Slnko lialo mäkký jas na vrcholky hôr a zahalilo mesto jemným závojom tieňov.

Malé i väčšie skupinky vyobliekaných ľudí stúpali po kľukatej ceste na Zámčisko – kopec s ruinami starého hradu. Ich veselé hlasy sa rozliehali do príjemnej letnej sobotňajšej atmosféry ako kvapky čistej vody.

Zámčisko bolo dejiskom letných slávností a tancovačiek. Statné gaštany poskytovali príjemný tieň a poloha historického kopca ponúkala krásny výhľad na staré banícke malebné mestečko Gelnica a okolité kopce. Stalo sa obľúbeným a vyhľadávaným miestom oddychu ľudí všetkých vrstiev a veku.

Dnes sa tu konal hasičský bál. Tanečný parket obklopovali drevené lavičky na príjemné posedenie aj oddych po tanci. Medzi robustnými gaštanmi trónilo niekoľko stánkov s občerstvením a povetrím sa šírila omamná vôňa pečeného mäsa.

Cigánska kapela už ladila svoje nástroje a vzduch sa chvel radostným očakávaním krásnych zážitkov.

S veselou skupinou mladíkov vystupoval na hradný kopec i vysoký, štíhly Andrej. Príjemný mladý muž s výraznými hnedými očami a krásnou tvárou ušľachtilých črt. Gaštanové vlasy mal úhladne sčesané dozadu. Jeho krok bol dnes akýsi rezkejší. Cítil zvláštne napätie, očakávanie čohosi silného, priam osudového, a tušil, že to zmení jeho život. Ako človek s prísne logickým myslením si toto svoje duševné rozpoloženie nevedel zdôvodniť, a preto sa napätie v sebe snažil zahnať veselým žartovaním.

Cestou dobiehali skupinky vážených mešťanov a pod najstrmším úsekom cesty dobehli niekoľko starších dám, ktoré mladíci úctivo pozdravili a snažili sa ich predbehnúť. Tu Andrej zazrel dievčinu v bielych letných šatách s vlasmi farby zrelého žita a tvárou anjela. Pohľad jej krásnych sivých očí ho prikoval k zemi a na chvíľu mu prestalo biť srdce. I keď bol Andrej veľmi fešný mladík a nemal núdzu o priazeň pekných slečien, takúto krásnu ženu ešte nevidel. Mimovoľne o krok ustúpil a vzácnu chvíľu prvého pohľadu

týchto dvoch mladých ľudí prerušil ostrý zvuk trhajúcej sa látky. Vtedy si Andrej uvedomil, že pri kroku späť zavadil o prilahlý krík a ten mu roztrhol nohavice. Zvonivý smiech dievčaťa však znel tak srdečne a pohľad jej nádherných sivých očí síce vyjadroval pobavenie, ale i úprimnú ľútosť nad vzniknutou situáciou, že Andrejov pocit hanby náhle vystriedala hlboká vďaka kríku, ktorý tento incident spôsobil.

„Je mi to nesmierne ľúto,“ zašepkala Mária. Andrejovi pripomínala krásneho bieleho anjela. Vôbec si nevšimol hurónsky smiech svojich kamarátov, vnímal iba túto čarovnú bytosť a v ten moment vedel, že je to „Ona,“ tá pravá, vysnívaná, predurčená osudom.

Keď ovládol svoje telo z krčovitého zovretia, chvatne sa ospravedlnil, že sa musí ísť prezliecť. Andrej, zmietaný doteraz nepoznanými emóciami, rezko bežal dolu strmým chodníkom pri južnej bašte. Bola to skratka ústiaca pri Antóného továrni, za ktorou býval. S roztrhanými nohavicami sa tak nielenže vyhol pobaveným pohľadom ľudí, ale aj získal drahocenný čas, nevyhnutný na prezlečenie. Do začiatku tancovačky chýbalo iba niekoľko minút a Andrej si v tej chvíli nevedel predstaviť, že by jeho krásnu vílu do tanca pozval iný muž.

Ešte nikdy nezvládol strmý hradný kopec tak rýchlo a ľahko, ako keď už prezlečený bežal späť. Uvedomil si, že vidí tie veľké, krásne úprimné oči na každom kroku a cítil ako sa mu zvierajú srdce pod prívalom nového citu, ktorý opantal celú jeho bytosť.

Keď dobehol, primáš práve dával pokyn na prvú skladbu a husle vydali ľubozvučnú melódiu. Mária, v moderných bielych šatách žiariaca ako perla, sedela so svojimi príbuznými v prvom rade. Pri začiatočných tónoch Štrausovho valčíka jemne podvihla hlavu. Blížili sa k nej traja mladíci, ale jej oči sa stretli s Andrejovými a ten, zachytiac túto jemnú výzvu, sa prudko rozbehol, aby k nej dorazil prvý. Jeho chvatný príchod síce privítala Máriina spoločnosť s úsmevom, ale prosba o tanec s úctivým zvolením tety Margity, Máriinej garde, bola vyslyšaná.

Keď pár vyšiel na parket a vznášal sa v tónoch valčíka, sprevádzaný očami všetkých prítomných, pripomínal dva krásne motýle. Mária a Andrej boli výbornými tanečníkmi a láska rodiaca sa v ich srdciach, akoby ich niesla na

krídlach. Ich duše i telá v tomto tanci tvorili jeden úchvatný celok. Boli šťastní, mladí a krásni. Obaja cítili nesmiernu vzájomnú prít'azlivosť a vedeli, že toto stretnutie zmení ich životy od základu.

Výborne sa zabávali, hrkúťali si a pri odpočinku s pohárom limonády hľadeli na mesto. Mária bola iná ako namyslené gelnické meštiačky, ktoré si o sebe mysleli, že sú pupkom sveta. Napriek svojmu extravagantnému výzoru, oblečeniu a účesu slečny z veľkomesta, v ktorom žila, pôsobila jemne, veľmi skromne a úprimne.

Peknú idylu narušil mladý muž zavalitej postavy s arogantným výrazom tváre a malými ľstivými prasačými očkami zvaný Kircher. Vyrušil párik v debate a hrubým neokrôchaným spôsobom požiadal Máriu o ďalší tanec. Mária bola jemná dáma a netaktná hrubosť, akou mladík vyjadril pozvanie do tanca ju viditeľne pobúrila. I keď mala jemnú tvár anjela, nikomu netolerovala hrubosť. S milým úsmevom odmietla žiadosť do tanca. Ospravedlnila sa, a každému muselo byť hneď jasné, že tento večer chce stráviť s Andrejom.

Zlovestný až vražedný pohľad odmietnutého muža Máriu zamrazil do špiku kostí. Cítila zlo, ktoré vyžarovalo z muža, ale ešte netušila, koľko bolestí, slz a strát ju v živote bude stáť toto odmietnutie.

Po tejto nepríjemnej príhode Andrej pocítil úprimnú radosť, ale aj veľké pobúrenie nad správaním svojho spoluobčana. Preto, v snahe uchrániť Máriu pred podobnou situáciou, jej navrhol prechádzku na Turzovské jazero. Mária s radosťou privolila, a tak ju Andrej vypýtal od tety Margity s tým, že ju večer privedie do ich domu, v ktorom bola Mária na návšteve.

Teta Margita bola moletná veselá dáma, ktorá svoju neter zbožňovala a Andreja poznala ako slušného mladíka. Videla, že sa Mária v jeho spoločnosti cíti veľmi dobre, preto s pohárikom kakaového likéru v ruke s úsmevom privolila.

Pár sa vydal na nádhernú prechádzku. Nad hladinou pokojného jazera, po ktorom sa člnkovali, sa vznášal jemný opar ako kulisa dotvárajúca atmosféru zamilovanej dvojici. V tento deň spolu začali písať históriu oddanej lásky, ktorá trvala viac ako pol storočie.

Keď sa večer vracali ruka v ruke späť do mesta, Andrej zastavil pri ústí

štôlne Dedičná. Pod ňou sa pri ceste rozprestieral pekný pozemok. Pohládil Máriu po tvári a povedal:

„Tu postavím náš dom, v ktorom prežijeme spoločný život. Prisahám ti, láska moja, že tu budeme šťastní!“ Mária prešla pohľadom po tomto kúsku zeme a vedela, že Andrejove oči neklamú.

2. Mária

Mária bola vysoká štíhla dievčina s krásne tvarovanou postavou. Jej svetlé vlasy boli najnovšieho strihu „bubi-kopf“. Jemné kadere lemovali milú symetrickú tvár, ktorej dominovali krásne veľké sivé oči, občas zastreté skrytým smútkom. Jej úprimný pohľad a milé vystupovanie vzbudzovali sympatie všetkých, ktorí s ňou prišli do styku. Prívetivo skromná povaha mierne nekorešpondovala s jej výzorom dobre oblečenej slečny. Mala dvadsať rokov, a síce bola súca na vydaj, do onoho júlového dňa v Gelnici na to ani nepomyslela. Od trinástich rokov žila v Košiciach, i keď jej korene siahali do Gelnice.

Prežila pohnuté detstvo. Pochádzala z ôsmich detí svojho otca a štyroch detí svojej matky. V krstnej kronike obce Kluknava je záznam, že vo farnosti sa dňa 30. novembra 1913 narodila Mária Katarína, dcéra Paulíny a elektrikárskeho majstra Viktora. Do Štefanskej Huty zavial osud jej rodičov, pretože otec Viktor bol veľmi vážnym a šikovným majstrom na elektrickej turbíne Banskej spoločnosti. Bol mladým vdovcom a keďže mu pri pôrode štvrtého dieťaťa zomrela manželka, oženil sa so slobodnou Paulínou, ktorá sa tak razom stala matkou štyroch sirôt. Keď svojej vnučke rozprávala o jej ťažkom živote, vždy s úsmevom dodala, že počas svadobnej noci kolísala malú plačúcu sirotu.

Paulína milovala deti svojho manžela rovnako ako vlastné a nikdy medzi nimi nerobila rozdiely. Bola vychýrenou kuchárkou. O jej koláčoch, ktorými pred sviatkami obdarúvala susedov, vznikali legendy a v Štefanskej Hute na ne dokonca spomínali ďalšie generácie. Keď vypukla 1. svetová vojna, musel Viktor narukovať. Paulína sa borila životom, ako so siedmimi deťmi vedela, kým jej ôsme rástlo v tele. V jeden pochmúrny októbrový deň roku 1917 sa narodila malá Paula. No Paulína, ešte vysilená pôrodom, musela podstúpiť ďalšiu závažnú skúšku. Dostala správu, že jej manžel podľahol ťažkým zraneniam z frontu. Vstala z pôrodnej postele a išla pochovať svojho muža do Košíc. Ostala s ôsmimi deťmi sama. Vtedy len štvorročnú Máriu otcova smrť

veľmi zasiahla.

Banská spoločnosť musela za krátky čas vystáť vdovu s ôsmimi deťmi zo služobného bytu. Musel byť uvoľnený pre nového majstra na turbíne. Z úcty k nebohému Viktorovi však spoločnosť prenajala úbohej vdove krčmu v Žakarovciach, kde v bani Zuzana prebiehala ťažba.

V Žakarovciach sa Paulína, v snahe vychovať svojich osem detí, pustila do nerovného boja so životom. Zo všetkých síl sa snažila zarobiť čo najviac peňazí. Nezaprela v sebe kuchárku, začala v krčme variť teplú stravu pre baníkov, čo vyvolalo veľmi kladnú odozvu Banskej spoločnosti. Baníci, ktorí dostali teplú stravu, boli výkonnejší. Odrazilo sa to na príjmoch ťažobnej spoločnosti, preto túto Paulíninu aktivitu začala štedro podporovať. Za krátky čas však mala Paulína dvesto stravníkov. Sama variť pre toľko ľudí, kojiť svoje dieťa a starať sa o ďalších sedem vyžadovalo nadľudské sily. Avšak pre hektické tempo, ktorým žila, nemala čas prepadať depresii a smútku za mŕtvym manželom. Jej osem detí bolo vychovaných tak, aby sa v bežných veciach museli starať jeden o druhého, pretože chápali, že by inak neprežili.

Mária od svojich piatich rokov prevzala zodpovednosť za trojročného brata Jána a malú Paulu. Hoci sama bola ešte dieťaťom, pocit zodpovednosti za mladších a slabších súrodencov bol veľmi silný. Sama akoby prišla o detstvo. Neskôr statočne zvládala školu i starostlivosť o súrodencov v snahe pomôcť matke ako sa dá. Každé z detí sa matke snažilo pomáhať ako najlepšie vedelo, až sa ich spoločnou námahou život dostal do normálnych koľají.

Najstarší syn bol Viktor, silný, urastený mladík. Výzorom i povahou sa podobal na nebohého otca. Krásne kreslil, a preto ho Paulína chcela dať študovať k váženému maliarovi obrazov do Gelnice. Mal šestnásť rokov a posledný augustový deň v roku 1926 mal byť nielen Viktorovým posledným dňom prázdnin, ale aj posledným dňom života. Miestni mládenci ho naviedli, že ho naučia skákať do banských vagónikov, ktorými lanovka prepravovala rudu cez kopec do Štefanskej Huty. V mieste, kde boli banské vagóny ťahané vo výške tridsiatich metrov nad zemou, bola plošina, z ktorej naskakovali do idúcich vagónov. Pre mladíkov to bol adrenalínový šport, pre Viktora však jediný pokus znamenal smrť. Nevyšiel mu krok a zrútil sa z tridsať metrovej výšky.

Keď baníci priniesli v bielej zakrvavenej plachte Viktorovo dokaličené mŕtve telo, z Paulíniných prs sa vydral bolestný výkrik umierajúceho zvierat'a a ako podťatá padla na zem.

I keď nebola skutočnou Viktorovou matkou, vychovala ho od malička a ľúbila ho hádam viac ako svoje vlastné deti. Tento chlapec jej pomáhal po manželovej smrti najviac, a pretože sa tak veľmi podobal na jej manžela, vždy mala pocit, akoby jej manžel celkom neodišiel.

Paulína sa z Viktorovej smrti nedokázala spamätať. Utržila ťažký duševný šok a zostala ležať v posteli. Bratov pohreb zariad'ovali pätnásťročná Margaréta a toho času trinásťročná Mária.

Mária si bola s bratom veľmi blízka. Mali sa radi, rozumeli si, a preto ju jeho smrť poznačila na celý život.

Paulínin zdravotný stav sa nezlepšoval a lekár konštatoval úplné psychické zvrútenie. Už nebola schopná pracovať a vychovávať svoje deti. Tu zakročila rodina z manželovej strany. Nevládnú Paulínu s malými deťmi presťahovali do svokrovho domu v Gelnici, aby im mohli byť na blízku. Štyrom najstarším sa rodina poskladala na cestu loďou do Ameriky. Mária ostala s chorou matkou a s najmladšími súrodencami.

Po prežitých utrpeniach bola Mária vo svojich trinástich rokoch vychudnutá a slabá. Kvôli duševným trápeniam a fyzicky namáhavej práci z domu, ktoré sa na nej podpísali, sa stala citlivou. V Gelnici sa Paulínin zdravotný stav začal mierne zlepšovať. Zmena prostredia jej po tragédii prospela. Už sa nemusela každý deň pozeráť na banskú lanovku, ktorá jej vzala milovaného syna.

Správa o tragédii sa v rodine rozšírila, a tak v jedno nedeľné odpoľudnie zastal pred ich domom koč. Vystúpila z neho elegantná dáma, pani Margaréta, Paulínina švagriná. Žila v Košiciach, dobre sa vydala, mala tam veľký prosperujúci klobučnícky salón a obchod. Okrem detí, ktoré jej Pán Boh nedoprial, mala vlastne všetko. Správa o synovcovej smrti ju veľmi zasiahla, preto prišla navštíviť švagrinú a finančne jej pomôcť.

Pri pohľade na chorú apatickú Paulínu, strhanú Máriu a ustrašené deti sa srdcervúco rozplakala. Požiadala Máriu, aby okamžite pobalila najnutnejšie veci, naložila všetkých na koč a odviezla k sebe do Košíc.

Keď povoz hrkotal po výmoľmi posiatej ceste a z Máriinho dohľadu sa strácala štíhla veža kostola, jemne sa dotkla tetinej ruky. Spýtala sa:

„Čo s nami bude?“

Jej sivé oči boli zaliate slzami, ktoré jej ako veľké perly stekali po vychudnutej tváričke. Teta Margaréta neter vrelo objala, usmiala sa na ňu a veselo odvetila:

„Dobre bude, dušička, dobre bude. Postarám sa o vás všetkých, je to moja kresťanská povinnosť. Mamičke zaplatím to najlepšie sanatórium. Ty pôjdeš do učenia a malé deti do školy. Ale najsamprv vás vykrímim. Ste kosť a koža. Ach, neplač, dušička, neplač, ja viem, aké si to mala ťažké!“

Tetin optimizmus pohladil Máriinu obavami zmietanú dušu, utrela si slzy a opäť sa duševne pripravovala na nový začiatok.

Teta Margaréta mala v Košiciach veľký dom s priestrannou verandou. Keď s veselým džavotom dovedla domov svojich hostí a predstavila ich manželovi, postaršiemu mužovi príjemného zovňajška, veľmi dobrého srdca a šikovných rúk, vďaka ktorým sa stal váženým košickým klobučníkom, mužovi sa v očiach zajagali slzy dojatia.

„Deti budú bývať u nás.“ radostne skonštatovala pani Margaréta. Mužova tvár sa rozjasnila šťastným úsmevom.

„Vďaka Pánu Bohu, že tento dom ožije šťastím. Pán Boh nám zoslal radosť!“

Pri pohľade na kamennú Paulíninu tvár a vystrašené tváričky detí ho bolestne pichlo pri srdci.

„Idem zavolať doktora a dohodnem sanatórium!“

Ešte v ten nedeľný večer Paulínu odviezli do sanatória. Malé deti mali vlastnú izbu a Mária tiež. Pri bohatej večeri teta Margaréta dookola tvrdila:

„Dostanete sa z toho, potrebujete iba pokoj a dobrú stravu!“

Mária, zvyknutá vždy tvrdo pracovať, sa chcela v novom prostredí ujať všetkých potrebných prác. Zistenie, že teta Margaréta najala kuchárku a guvernanku pre deti ju zaskočilo. Zľakla sa náhleho zbavenia všetkých povinností a cítila sa zbytočná.

„Ty budeš študovať, Mária a nie driať na nás všetkých!“ utešovala teta plačúcu Máriu.

„Najprv však musíš zosilnieť, si v nebezpečnom veku a mohla by si vážne ochoriť!“

Až teraz Mária pochopila, prečo ju lekár, ktorý prišiel odvieť matku do sanatória, tak dlho preklepával a poslúchal jej pľúca. Jej teta sa bála, že ochorela na tuberkulózu.

„Som aj ja chorá?“ spýtala sa Mária skúmavo jej hľadiac do očí.

„Nie, drahá, našťastie nie. Ale si veľmi oslabená!“

Tetine tučné teplé dlane hladkali Máriinu chudú rúčku a Mária si uvedomila, že takto dojemne sa o ňu ešte nikdy nikto takto nestaral.

Vďaka milej povahe si Máriu obľúbil nielen personál domu, ale aj klobučníckej dielne, kde rada chodievala strýkovi popriať pekný deň, vždy mu prinášajúc nejaký keksík, pretože ich zbožňoval. Dielňa a obchod predstavovali pre Máriu čarovný svet krásnych vecí, ktorých sa mohla dotýkať a sledovať, ako sa z nich rodia nádherné dámske i pánske klobúky, hotové umelecké diela. Vždy každému ochotne ponúkla pomoc, preto sa v krátkom čase stala dobrou vílou salónu i domu pani Margaréty. Táto večne usmiata dáma dobrého srdca viedla obchod a žila čulým spoločenským životom.

V jeden studený januárový večer, keď Mária čítala pri praskajúcom kozube v hale dievčenský román, zazvonil zvonček. Zbehla otvoriť, lebo teta so strýkom boli ešte v obchode a deti sedeli nad úlohami. Pred dverami stála dáma v zasneženom kožuchu a Mária, chvejúc sa od závanu ostrého, studeného vetra, ju ihneď s milým privítaním pozvala ďalej do príjemne vykúrenej haly. Žila v tomto prostredí už vyše roka a odkukala od ľudí, s ktorými sa stýkala, noblesné správanie. Ladilo s jej povahovými vlastnosťami i postavením netere zámožnej tety. Dáma sa Márii prihovarila po maďarsky a Mária jej plynule odpovedala. Len čo ju usadila, bežala pre teplý čaj s kakaovými keksíkmi. Podnos s občerstvením niesla sprevádzaná udiveným pohľadom dámy. Prisadla si k nej v prisvojenej úlohe hostiteľky, kým nepríde domov teta.

Po predstavení Márii bez okolkov povedala, že je informovaná o jej doterajšom ťažkom živote a napriek tomu, že na ňu počula iba samé chvály, z reality je veľmi milo prekvapená. Mária z nej cítila zvláštne teplo,

bezhraničnú dobrotu a kultivovanú eleganciu. Pri rozhovore Mária svoju hostku udivovala rozhl'adom, inteligenciou a dobrotou srdca. Dozvedela sa, že je to madam Sára, je Židovkou a vlastní najluxusnejší módný salón v Košiciach. Prišla sa s pani Margarétou dohodnúť a vybrať klobúky pre pripravovanú novú kolekciu.

„Pozývam vás, drahá, na návštevu môjho salónu!“

Mária si uvedomila, že jej po prvý raz niekto vykal. Toto pozvanie jej vyrazilo dych. Neskrývajúc radosť, úctivo pobožkala madam ruku. Po návrate tety Margaréty bolo pozvanie zopakované a obchod s klobúkmi uzavretý.

Márii v tom čase tiahlo na šestnásty rok, ale pôsobila starším dojmom. Keď na druhý deň vstúpila do salónu madam Sary, vedela, že toto je jej svet. Zakrátko nielenže navrhovala či kreslila modely šiat, no naučila sa aj vyrábať strihy. Jej vrodená kreativita, zmysel pre detaily aj jemnosť vkusu sa teraz mohli v plnej miere uplatniť a rozvíjať.

O tri roky neskôr jej madam Sára odovzdala výučný list. Mária sa stala módnou návrhárkou a dámskou krajčírkou pracujúcou v tom najvychytenejšom módnom salóne madam Sary. Krásnu postavu a úžasnú chôdzu zužitkovala ako manekýna na všetkých dôležitých módných prehliadkach v Košiciach, na ktorých predvádzala modely zo salónu.

Paulínu po dlhom pobyte v sanatóriu vyliečili natoľko, že mohla relatívne normálne žiť sama. Máriin brat Ján odišiel do Maďarska a najmladšiu Paulu vzali súrodenci k sebe do Ameriky. Paulína žila zo svojho dôchodku sama v Gelnici. Na tvári sa jej od nervového zruštenia neobjavil ani úsmev, ani slza. Mala zlomené srdce a bola unavená životom. Mária matku navštevovala v snahe všemožne jej pomôcť. Paulína však nič nepotrebovala. Odmietala akúkoľvek pomoc. Bola studená, jej pohľad bol prázdny, fungovala ako načasovaný stroj, bez akýchkoľvek emócií. Táto jej letargia trvala dlhých tridsať rokov. Potom prežila ďalší šok, ktorý jej vrátil cit aj emócie.

V ten krásny letný deň, keď Mária stretla Andreja, bola na návšteve svojej matky a príbuzných.

3.

Andrej, Švajc, Katalin

Po stretnutí s Máriou sa Andrejov život zmenil od základu. Tento mladý muž bol vnukom baníka z matkinej strany, ktorého zavalilo ako tridsaťdva ročného v bani pod Kliperkom (Krompašský vrch). Zanechal vdovu a sedem malých detí.

Jeho dedo z otcovej strany bol desiatky rokov uhliarom v oblasti Erika vo vrchoch Trohánky. Mal smutné detstvo. Jeho otec opustil matku s dvoma deťmi pre inú ženu. Po absolvovaní meštianskej školy odišiel v roku 1923 do Srbska k svojim tetám z matkinej strany, kde sa vyučil murárskemu remeslu. Dňa 20. augusta 1928 zachvátil majer jeho tety ničivý požiar a Andrej sa vrátil do vlasti. Tu pracoval na stavbe tunela na trati Červená Skala – Margecany. Nakoľko bol Andrej veľmi zručným murárom a kamenárom a kamene v jeho rukách „spievali“, bol žiadaným odborníkom. Jeho životným snom bolo postaviť si vlastný dom a v deň, keď stretol Máriu, tento sen nadobudol zreteľné kontúry. I napriek ťažkej práci v tuneli, začal kopať základy nového domu, tak, ako to sľúbil Márii v lete 1933.

V slnečný deň 28. júla 1934 si v kostole Nanebovzatej Panny Márie povedali svoje „áno“. Mária žiarila v krásnych svadobných šatách najnovšieho strihu láskou a Andrej sa cítil byť tým najšťastnejším mužom pod slnkom. V ten deň Mária zanechala luxus salónu a pohodlný život v Košiciach, bežiac v ústrety životnej láske.

Manželia žili v rozostavanom dome skromne, ale šťastne. Mária si kúpila šijací stroj a začala šiť. Neboli to už modely podľa najnovších módných listov Schöne Wienerin, ale triezve šaty pre susedy. Chýr o šikovnej krajčírke sa po meste rozniesol rýchlo, a tak Mária šila dňom i nocou všetko, čo ľudia potrebovali, od svadobných šiat po kabáty. Jej práca bola precízna, pričom sa ani jedny šaty nepodobali druhým. Získala množstvo zákazníčok, ktoré strihy nechávali úplne na jej výber. Každý bol spokojný, pretože Mária mala vzácny dar, presne vedela, čo ktorej postave a typu pristane.

Ťažko zarobené peniaze investovali do stavby domu. Manželia túžili po